

OCHRANA VOD

Zpracoval: Petr Jabůrek – G 32 100 Bezpečnost práce a životní prostředí

Schválil: 26. 6. 2009 Petra Holubcová – vedoucí sekce G 32 000 Lidské zdroje,
27. 6. 2009 Milan Hampl – ředitel PREdi, 23. 6. 2009 Aleš Staněk – ředitel PREm

Vydal: 29. 6. 2009 Rozhodnutím č. 29/2009 Jaroslav Bek – vedoucí oddělení G 32 100 BPŽP

Garant: Petr Jabůrek – G 32 100 Bezpečnost práce a životní prostředí

Prokazatelnost seznámení: ano

Oblast: B – Bezpečnost práce, PO a ŽP

Utajení: VEŘEJNÝ DOKUMENT

A. ÚVODNÍ A OBEČNÁ USTANOVENÍ

A.1 Účel a cíl podnikové normy

Organizace a zabezpečení ochrany podzemních a povrchových vod ve společnostech Pražská energetika, a. s., PREdistribuce, a. s., PREměření, a. s.

Stanovit úkoly a odpovědnost zaměstnanců těchto společností při ochraně vod.

Obsah normy vychází z obecně platných právních předpisů. Kontrolu na úseku ochrany provádí příslušné státní orgány a mají právo udělovat pokuty a nařizovat příslušná nápravná opatření.

A.2 Související předpisy a řídicí dokumenty

Označení	Název předpisu
Zákon č. 86/2002 Sb.	O ochraně ovzduší
Zákon č. 185/2001 Sb.	O odpadech
Zákon č. 254/2001 Sb.	O vodách
Zákon č. 258/2000 Sb.	O ochraně veřejného zdraví
Zákon č. 356/2003 Sb.	O chemických látkách a chemických přípravcích
Vyhl. MZ č. 20/2002 Sb.	Způsob a četnost měření množství a jakosti vod
Vyhl. MZ č. 432/2001 Sb.	O dokladech žádostí o rozhodnutí nebo vyjádření o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu
Vyhl. MŽP č. 293/2002 Sb.	O poplatcích za vypouštění vod do vod povrchových
Vyhl. MŽP č. 450/2005 Sb.	O náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků.
ČSN 65 0201	Hořlavé kapaliny – Prostory pro výrobu, skladování a manipulaci
PN BA 903	Ochrana životního prostředí
PN BA 912	Příručka EMS (Systému environmentálního managementu)
PN BT 201	Bezpečnost práce a technologický postup pro práce s transformátory VN/NN
PN PA 901	Pohotovostní systém skupiny PRE

A.3 Klíčová slova

ochrana vod, zvláště nebezpečné látky, nebezpečné látky, nakládání s ropnými produkty, havárie, havarijní plány, havarijní komise, povrchové a podzemní vody, závadné látky, sorpční materiály, záchytná vana, životní prostředí

A.4 Obsah

1 VÝKLAD POJMŮ A ZKRATEK	3
2 ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ	4
3 VYMEZENÍ PRAVOMOCÍ A POVINNOSTÍ ODPOVĚDNÝM ZAMĚSTNANCŮM	4
4 OBJEKTY SE ZÁVADNÝMI LÁTKAMI.....	5
5 PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ PROTI ÚNIKŮM ZÁVADNÝCH LÁTEK.....	5
6 OPATŘENÍ K LIKVIDACI HAVARIJNÍCH ÚNIKŮ ROPNÝCH PRODUKTŮ A JINÝCH LÁTEK OHROŽUJÍCÍCH JAKOST VOD.....	6

OCHRANA VOD

7	POSTUP PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ PŘI VODOHOSPODÁŘSKÉ HAVÁRII.....	7
8	SPOLUPRÁCE S ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY.....	7
9	METODICKÉ DOPORUČENÍ K OCHRANĚ JAKOSTI POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD.....	7
9.1	PLÁNY OPATŘENÍ PRO PŘÍPAD HAVÁRIE.....	7
9.2	SYSTÉM ŠKOLENÍ PROVOZNÍCH ZAMĚSTNANCŮ.....	7
10	METODIKA PROVÁDĚNÍ KONTROL VODOHOSPODÁŘSKÉHO ZABEZPEČENÍ SKLADŮ S ROPNÝMI LÁTKAMI.....	8
10.1	PODKLADY PRO KONTROLU SKLADŮ S ROPNÝMI LÁTKAMI	8
10.2	ÚPLNOST PROVOZNÍ DOKUMENTACE	8
10.3	PLÁN OPATŘENÍ PRO PŘÍPAD HAVÁRIE.....	8
10.4	ZÁVĚR Z KONTROLY SKLADŮ.....	8

A.5 Seznam samostatných příloh

Číslo SP	Název přílohy	Odkaz (soubor)
1.	Vzor havarijního plánu	BA_Vzor_havarijního_plánu
2.	Pracovní postup při odběru vzorků oleje	BA_Postup_odběr_vzorků_oleje
3.	Pracovní postup při doplňování oleje do transformátorů, tlumivek a vypínačů VVN a VN	BA_Postup_doplnění_oleje
4.	Pracovní postup při výměně oleje do transformátorů, tlumivek a vypínačů VVN a VN	BA_Postup_výměna_oleje
5.	Pracovní postup pro přečerpávání oleje do cisteren, sudů a přepravních nádob a naopak	BA_Postup_přečerpávání_oleje
6.	Pracovní postup při demontáži transformátorů VVN/VN a VN/NN	BA_Postup_demontáž_transformátor
7.	Pracovní postup při montáži transformátorů VVN/VN a VN/NN	BA_Postup_montáž_transformátor
8.	Pracovní postup pro demontáž a montáž průchodky olejového vypínače	BA_Postup_demontáž_montáž_průchodka
9.	Pracovní postup při odplyňování kabelového oleje	BA_Postup_odplyňování_oleje
10.	Pravidla nakládání s chemickou látkou CHES 002	BA_Pravidla_nakládání_CHES_002
11.	Pravidla nakládání s chemickou látkou CHES 003	BA_Pravidla_nakládání_CHES_003
12.	Pravidla provozu čistírny odpadních vod AQUASTAR 3.0	BA_Pravidla_provozu_čistírny_vod
13.	Provozní řád čistírny odpadních vod AQUASTAR 3.0	BA_Provozní_řád_čistírny_vod

A.6 Prokazatelnost seznámení

Rozsah: Firmy zařazené v Rejstříku zhotovitelů PREdistribuce, a. s., pro stavebně montážní a projekční práce se zařazením Zhotovitel nebo Zhotovitel DŘT.

Forma: Umístěním PN na webové stránky PREdistribuce, a. s., do sekce Podnikových norem a zasláním informačního e-mailu.

B. ZNĚNÍ PODNIKOVÉ NORMY

1 Výklad pojmů a zkratek

<i>Pojem</i>	<i>Význam</i>
Zvlášť nebezpečné látky	<p>Látky náležející do dále uvedených skupin látek, s výjimkou těch, jež jsou biologicky neškodné nebo se rychle mění na látky biologicky neškodné:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) organohalogenové sloučeniny a látky, které mohou tvořit takové sloučeniny ve vodním prostředí, b) organofosforové sloučeniny, c) organocínové sloučeniny, d) látky vykazující karcinogenní, mutagenní nebo teratogenní vlastnosti ve vodním prostředí nebo jeho vlivem, e) rtuť a její sloučeniny, f) kadmium a jeho sloučeniny, g) persistentní minerální oleje a uhlovodíky ropného původu, h) persistentní syntetické látky, které se mohou vznášet, zůstávat v suspenzi nebo klesnout ke dnu a které mohou zasahovat do jakéhokoliv užívání vod, i) kyanidy.
Nebezpečné látky	<p>Látky náležející do dále uvedených skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) metaloidy, kovy a jejich sloučeniny: <ul style="list-style-type: none"> 1. zinek 6. selen 11. cín 16. vanad 2. měď 7. arzen 12. baryum 17. kobalt 3. nikl 8. antimon 13. berylium 18. thalium 4. chrom 9. molybden 14. bor 19. telur 5. olovo 10. titan 15. uran 20. stříbro b) biocidy a jejich deriváty neuvedené v seznamu zvlášť nebezpečných látek, c) látky, které mají škodlivý účinek na chuť nebo na vůni produktů pro lidskou spotřebu pocházejících z vodního prostředí, a sloučeniny mající schopnost zvýšit obsah těchto látek ve vodách, d) toxické nebo persistentní organické sloučeniny křemíku a látky, které mohou zvýšit obsah těchto sloučenin ve vodách, vyjma těch, jež jsou biologicky neškodné nebo se rychle přeměňují ve vodě na neškodné látky, e) anorganické sloučeniny fosforu nebo elementárního fosforu, f) nepersistentní minerální oleje a uhlovodíky ropného původu, g) fluoridy, h) látky, které mají nepříznivý účinek na kyslíkovou rovnováhu, zejména amonné soli a dusitany.
Vodohospodář	Zaměstnanec odpovědný za koordinaci a metodické řízení problematiky ochrany jakosti vod.
SVI	Státní vodohospodářská inspekce

2 Základní ustanovení

- (1) Závadné látky, před kterými je nutno chránit povrchové a podzemní vody (dále jen vody), jsou odpadní vody, a dále látky, které mohou ohrozit jejich jakost nebo zdravotní nezávadnost. Jejich výčet dle ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb. je uveden v Příloze č. 1 k tomuto zákonu.
- (2) Tyto zásady se vztahují na skladování, užívání, manipulaci a přepravování látek uvedených v odstavci (1) a na likvidaci případných vodohospodářských havárií.
- (3) Zásady jsou závazné pro zaměstnance, kteří projektují, zajišťují výstavbu staveb a pro zaměstnance, kteří řídí nebo provádějí činnosti uvedené v odstavci (2).

3 Vymezení pravomocí a povinností odpovědným zaměstnancům

- (1) Za realizaci opatření k zajištění ochrany jakosti vod jsou odpovědni všichni vedoucí zaměstnanci a příslušní ředitelé divizí (vždy v rozsahu své kompetence).
- (2) Ve společnosti PRE je pověřen zaměstnanec odpovědný za koordinaci a metodické řízení problematiky ochrany jakosti vod (vodohospodář).
- (3) Na všech útvarcích, které pracují se závadnými látkami, je písemně pověřen zaměstnanec odpovědný za koordinaci problematiky ochrany jakosti vod. Je podřízen příslušnému vedoucímu útvarcu, s ním projednává výsledky kontrol. Spolupracuje s vodohospodářem.
- (4) Každé zařízení zabezpečující únik závadné látky musí být pokryto odpovědností písemně určeného zaměstnance.
- (5) **Úkolem vodohospodáře je:**
  - a) sledovat a koordinovat problematiku ochrany jakosti vod v objektech a na pracovištích a navrhnout opatření k zajištění ochrany jakosti vod,
  - b) provádět kontroly objektů a pracovišť z hlediska dodržování zásad ochrany jakosti vod a platných předpisů,
  - c) metodicky a odborně řídit zaměstnance odpovědné za dodržování zásad ochrany jakosti vod a příslušných předpisů na všech pracovištích,
  - d) organizovat školení pověřených zaměstnanců z jednotlivých útvarců, kteří jsou odpovědni za koordinaci a metodické řízení ochrany vod,
  - e) projednávat problematiku ochrany jakosti vod s příslušnými státními orgány,
  - f) vyjadřovat se k dokumentaci, dotýkající se problematiky ochrany jakosti vod.
- (6) **Pověřený zaměstnanec plní níže uvedené konkrétní povinnosti:**
  - a) kontroluje dodržování zásad ochrany jakosti vod a příslušných předpisů pro skladování a manipulaci se závadnými látkami,
  - b) navrhuje opatření k zamezení zhoršení jakosti vod,
  - c) vypracovává a průběžně aktualizuje havarijní plány
  - d) zajišťuje odstranění zjištěných nedostatků,
  - e) zajišťuje provádění kontrol, zkoušek, revizí a čištění,
  - f) zajišťuje dostatečné množství pracovních pomůcek k zamezení úniků nebezpečných látek a zajišťuje potřebný materiál k jejich likvidaci,
  - g) provádí školení zaměstnanců pověřených dodržováním zásad ochrany vod na konkrétním pracovišti,
  - h) určuje periodicitu kontrol a čištění zařízení,
  - i) spolupracuje s vodohospodářem a účastní se odborných školení.

OCHRANA VOD

- (7) **Zaměstnanec odpovědný za zařízení zabráňující úniku závadné látky, je povinen:**
- provádět pravidelné kontroly funkce zabezpečovacího zařízení (ucpávky, ventily, automatické přečerpávání, signalizace, plováky, koncové spínače apod.),
  - zaznamenávat výsledky kontrol,
  - oznamovat vodohospodáři zjištěné závažné závady.
- (8) **Vedoucí pracovní čety, která manipuluje se závadnými látkami, je povinen:**
- stanovit před zahájením prací technologický postup tak, aby se omezilo nebezpečí možnosti úniku závadných látek na minimum (pokud není tento postup stanoven),
  - stanovit příslušné pracovní a ochranné pomůcky pro danou práci,
  - zajistit na pracovišti potřebné množství materiálů k likvidaci eventuálních úniků,
  - během prací provádět kontrolu dodržování technologických postupů a použití pomůcek,
  - zajišťovat dozor nad prováděnými manipulacemi.

4 Objekty se závadnými látkami

- Pro objekty s ropnými výrobky platí pro manipulaci a jejich skladování ČSN 65 0201.
- Zřizování hlavních skladů olejů (dle ČSN 65 0201) je podmíněno vyjádřením příslušného vodohospodářského orgánu a orgánu státního požárního dozoru.
- Zřízení příručního skladu olejů (dle ČSN 65 0201) ve stávajících objektech je podmíněno vyjádřením vodohospodáře a odborně způsobilé osoby v požární ochraně.
- Zřizování skladů látek škodlivých zdraví je podmíněno vyjádřením vodohospodáře.

5 Preventivní opatření proti únikům závadných látek

- Všechna zařízení se závadnými látkami (technologická i skladovací), jakož i jejich technické a stavební zabezpečovací zařízení, podléhají pravidelným kontrolám, zkouškám, revizím a čištění. Za tím účelem musí být určeny příslušné cykly a odpovědní zaměstnanci za jejich provádění.
- Kontroly podléhají i vyústění odtoků povrchových a splaškových vod z objektů a všechny druhy jímek z hlediska možnosti zhoršení jakosti vod. Plnění této povinnosti musí být uloženo v příslušných místních provozních předpisech konkrétním zaměstnancům (pochůzky).
- Výsledky všech kontrol, zkoušek, revizí a čištění se zaznamenávají do provozních deníků, zápisů z kontrol apod.
- Před každou manipulací se závadnými látkami je nutno stanovit technologický postup včetně určení pracovních pomůcek, které zamezí úkapům (plechové vany, apod.) - pokud není již stanoven.
- Při vzniku úniků malých množství závadných látek je nutno provést jejich likvidaci ihned po jejich vzniku (sorpční materiály apod.).
- Mytí motorových vozidel je dovoleno jen na plochách, jejichž odtok je vybaven předčišťovacím zařízením.
- V případě havarijního zhoršení jakosti vod se postupuje dle havarijního plánu příslušného objektu.

6 Opatření k likvidaci havarijních úniků ropných produktů a jiných látek ohrožujících jakost vod

- (1) Vodohospodářská havárie je mimořádná událost v provozu, kdy vlivem úniku ropných produktů nebo jiných škodlivin dojde k ohrožení nebo zhoršení jakosti povrchových nebo podzemních vod.
- (2) Každý zaměstnanec, který zjistí na technologickém zařízení stav, který může způsobit vodohospodářskou havárii, je povinen:
  - a) nahlásit příslušnému nadřízenému místo havárie a její rozsah,
  - b) neprodleně zahájit všemi dostupnými prostředky likvidaci nebo alespoň omezení rozšíření rozsahu havárie.
- (3) Každý vedoucí zaměstnanec po obdržení hlášení o vzniku havárie zabezpečí:
  - a) oznámení havárie předsedovi havarijní komise,
  - b) neprodleně zahájí činnost na likvidaci havárie.
- (4) Další činnost při likvidaci havárie organizuje a řídí **havarijní komise** ve složení:
  - a) *předseda komise* – ředitel PREdistribuce, a. s.
  - b) *zástupce* – vedoucí oddělení S 23 100 Provoz VVN a RS
  - c) *tajemník* – vodohospodář
  - d) *člen* – bezpečnostní technik
  - e) *člen* – zástupce oddělení G 35 200 Doprava
  - f) *člen* – ekolog
  - g) *člen* – zástupci složek, které likvidují havárii
- (5) V mimopracovní době, v neděli a o svátcích až do okamžiku, kdy se dostaví výše uvedení zaměstnanci, zastupují operativně havarijní komisi tyto zaměstnanci:
  - a) předseda komise – hlavní technik pohotovosti
  - b) zástupce – pohotovostní technik oddělení S 23 100 Provoz VVN a RS
  - c) člen – další dosažitelný pohotovostní technik
- (6) Havarijní komise řídí práce na likvidaci vodohospodářské havárie všemi dostupnými prostředky společností a organizuje součinnost s ostatními složkami, podílejícími se na její likvidaci.
- (7) K okamžitému nasazení a použití při likvidaci havarijního stavu jsou k dispozici tyto prostředky:
  - a) rypadlo k odklizení zemin zajišťují externí firmy se smlouvou na zemní práce,
  - b) nákladní automobily – zajišťuje oddělení G 35 200 Doprava,
  - c) přenosná lampa pro nouzové osvětlení,
  - d) čerpadlo s hadicemi cca 20 m,
  - e) 20 sudů na ropné látky včetně použitého sorbentu,
  - f) zásoba sorbentu,
  - g) v rozvodně sever čistírna odpadních vod AQUASTAR 3.0.
- (8) Na likvidaci havárie jsou povinni podílet se všichni zaměstnanci a plnit úkoly dle příkazu havarijní komise.
- (9) Konkrétní havarijní plány jsou uloženy na serveru „N“ a přístup je omezen jen pro určené zaměstnance.

7 Postup předávání informací při vodohospodářské havárii

Informační tok při vodohospodářských haváriích se řídí PN PA 901 Pohotovostní systém skupiny PRE.

8 Spolupráce s orgány státní správy

- (1) Spolupráci s orgány státní správy na úseku ochrany vod zajišťuje vodohospodář.
- (2) Společnosti jsou povinny umožnit orgánům státní správy na úseku ochrany vod vstup do objektů a na vyžádání předložit příslušnou dokumentaci a podat potřebné informace.

9 Metodické doporučení k ochraně jakosti povrchových a podzemních vod

(část týkající se vodohospodářského zabezpečení nakládání se závadnými látkami)

9.1 Plány opatření pro případ havárie

- (1) Plány pro opatření pro případ havárie (dále jen plány) se zpracovávají podle zákona č. 254/2001 Sb. v případech většího rozsahu určité závadné látky a tehdy, je-li při zacházení s těmito látkami spojeno nebezpečí pro povrchové nebo podzemní vody.
- (2) Plány opatření se zpracovávají jako podklad pro předem promyšlení operativního zásahu za situace, kdy dojde k mimořádnému a zpravidla rozsáhlejšímu úniku závadné látky. Opírají se o předpokládané definované stavy v provozu a výsledkem je postup obsluhy a soubor prostředků, které mohou čelit úniku závadné látky, a také zabránit tomu, aby se uniklá látka dostala do vod.
- (3) Obecně má systém plánovaných protihavarijních opatření zahrnovat následující:
  - a) výčet možných poruch a havárií, spojených s rizikem úniku závadné látky,
  - b) způsob zabezpečení objektu a zařízení proti haváriím,
  - c) postup obsluhy v případě zjištění havárie,
  - d) prostředky pro havarijní zásah s cílem omezení úniku závadné látky ze zařízení, jeho lokalizace v areálu závodu, způsob zachycení závadné látky z terénu, z toku apod.
- (4) Struktura plánu je prakticky stejná pro všechny závadné látky. Po stránce organizační a věcné je třeba respektovat následující:
  - a) plán musí vycházet z úplného výčtu možných cest úniku závadných látek,
  - b) navržená opatření včetně vybavení prostředky musí být adekvátní míře maximálního možného havarijního úniku,
  - c) musí být stanovena a zaručena přiměřená znalost techniky zásahu u jednotlivých zaměstnanců, kteří jej mají provést,
  - d) zvláštní pozornost je třeba věnovat období, kdy je v provozu omezený počet zaměstnanců (výroční přestávky, přerušení provozu během noci apod.),
  - e) organizace spojení musí být úplná a snadno zjistitelná.

9.2 Systém školení provozních zaměstnanců

Školení se provádí dle PN BA 912 Příručka EMS, kapitola 4.4.2.1.

10 Metodika provádění kontrol vodohospodářského zabezpečení skladů s ropnými látkami

10.1 Podklady pro kontrolu skladů s ropnými látkami

- (1) projektová dokumentace skladu včetně doplňků a změn (provedených a plánovaných),
- (2) technologické schéma skladu (u složitějších a rozsáhlejších objektů),
- (3) stavební povolení, kolaudační rozhodnutí,
- (4) rozhodnutí o souhlasu příslušného vodohospodářského orgánu,
- (5) provozní dokumentace (provozní řád, pokyny pro obsluhu apod., plán opatření pro případ havárie),
- (6) údaje o dalším výhledu provozu včetně údajů o ročním obratu jednotlivých ropných látek,
- (7) přehled havárií a provozních poruch během provozu skladu,
- (8) provozní deník olejového hospodářství,
- (9) protokoly ze zkoušek těsnosti potrubí a nádrží a ze zjišťování jejich technického stavu,
- (10) zápisy a protokoly z kontrol SVI, příslušného vodohospodářského orgánu apod.

10.2 Úplnost provozní dokumentace

- (1) konkrétní povinnosti obsluhy v dohledu a dozoru nad jednotlivými částmi objektu (se zaměřením na jednotlivé únikové cesty ropných látek),
- (2) způsob zabezpečení skladovacích zařízení v době jeho odstávky a rozsah dohledu v tomto období,
- (3) konkrétní povinnosti v oblasti údržby jisticích a kontrolních zařízení (např. proti přeplnění apod.), včetně periodických revizí stavu armatur apod., revizí technického stavu stavební části.

10.3 Plán opatření pro případ havárie

- (1) schválený plán opatření,
- (2) náplň práce obsluhy,
- (3) prokazatelné poučení obsluhy s povinnostmi obsaženými v plánu opatření,
- (4) kompletnost vybavení prostředky pro případ havárie potřebnými k jejímu zvládnutí.

10.4 Závěr z kontroly skladů

- (1) přehled zjištěných závad,
- (2) návrh na opatření na odstranění závad či dokompletování technologické části objektu,
- (3) návrh opatření k odstranění závad ve stavební části,
- (4) návrh opatření v kompletnosti provozní dokumentace,
- (5) návrh organizačních opatření (kvalifikace obsluhy, její vyškolení apod.).